

Π Ε Ρ Τ Ε Ρ Η Η ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ME

Φυλλάδ. 101.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Τόμος. Ε΄.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΝ 4 ΝΟΒΕΜΒΡΙΟΥ 1854.

Η ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΟΣ ΜΗΤΗΡ.

ΗΘΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

Υπό Γ. Γ.

Μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ

Υπό Π. Β.

—ο—

(Συνέχ. ἴδε φυλλάδ 400)

« Ἡ ἡμέρα ἤρχιζε ν' ἀνατέλλῃ. Δὲν εἶχα κλείσει τοὺς ὀφθαλμούς μου καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν νύκτα. Διέταξα νὰ μοὶ φέρωσι φῶς, ἐσφράγιστα τὴν ἐπιστολήν, καὶ τὴν ἀπέστειλα διὰ τοῦ ὑπηρετοῦ μου, διατάσων αὐτὸν συνάμα νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ χωρὶς νὰ φέρῃ ἀπάντησιν.

« Ἐξετάθην ἐπὶ τῆς κλίνης μου μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του· ὁ ὑπερβολικὸς κόπος μ' ἐπροξένησεν ἐπὶ τινος ὥρας γλυκὺν ὕπνον. Πλὴν πόσον ἀπέχον τοῦ νὰ ἦμαι ἥσυχος! Ἐπλησίαζεν ἡ μεσημβρία, ὅτε ἐξηγήθη, πλὴν ἀντὶ νὰ ἦμαι ἥσυχώτερος, κατεχόρουν ὑπὸ φλεγ-

μονώδους πυρετοῦ. Ἔνεκα τοῦ ὁποίου μοὶ ἐπῆλθε πάραυτα διαρκὴς παραφροσύνη. Ἐν δικοιότηματι δικτῶ ἡμερῶν εὐρέθην περιστοιχισμένος ὑπὸ πλήθους ἰατρῶν καὶ ἀπείρων περιποιήσεων. Ἡ πρώτη ἐρώτησις, μετὰ τὴν συναισθησίν μου, ἦτον, ἐὰν ἐσθασαν ἐπιστολαὶ τινες. Παρῆλθον δικτῶ ἡμέραι εἰσέτι, ὅτε ἔλαβον μίαν. . . Κίς ποίαν θέσιν εὐρεθὴν τότε, ἐπαναδλίπων εἰς τὴν ἐπιγραφὴν, τοὺς γνωστούς ἐκείνους χαρακτήρας, τοὺς τοσούτων προσφιλεῖς! . . . Ἡ ἐπιστολὴ ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ ἐνώπιόν μου, ἐδίσταζον, δὲν ἐτόλμων νὰ τὴν ἀποσφραγίσω. . . Ἡ χεὶρ μου ἔτρεμεν, ἐνῶ ἀποσφράγιζον αὐτήν. . . Ὅταν ἤρχισα νὰ ἀναγινώσκω. . . Ὅσέ μου! ὅποια ἦτον ἡ κατάστασις μου! . . . Ἡ Ἐβρικήτα ἀνεγνώριζε τὸ σφάλμα τῆς, προσέπιπτεν εἰς τὴν ἐπιχειαν καὶ τὴν γενναϊότητά μου, ἀνέθεκεν εἰς χεῖρας μου τὴν τύχην τῆς. Ὅ μ' ἀγαπᾷ ἐφ' ὅρου ζωῆς ὡς τρυφερὰ ἀδελφῆ, μ' ἔλεγεν· περιέγραφέ μοι ὦ, γητεῖαν, ὡς μαγείαν τὸ πάθος, τὸ ὁποῖον εἶχε παρασύρει αὐτὴν πρὸς ἀνθρώπον τόσο ἀξιαγάπητον. Ἐδικαιολόγει αὐτὸν, πολλὰ κατ' αὐτὴν εὐφωῖα δὲν ἦτον, εἰμὴ κατὰ τὸ ἡμισυ ἐνοχος. Δὲν ἠπατήθη, δὲν παρεούρηθ, εἰμὴ ἀπὸ ἀκατανίκητον πάθος. Ἐνόμιζεν, δι' ἡμ' ἀγαπᾷ πιστῶς· ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν τῆς ἐγνώρισεν ἐκείνιν, τὸν ὁποῖον δὲν ἠδυνήθη νὰ συναπαντήτῃ, χωρὶς ν' ἀφιερῶθῃ

διὰ παντός πρὸς αὐτόν. Πλὴν μοι προέτεινε, καὶ μὲ παρεκάλε: νὰ δεχθῶ φίλιαν, ἣτις ἤθελε διαρκέσει ἐφ' ὄρου ζωῆς.

« Μοὶ ἔλεγεν, ὅτι κατὰ τύχην ἡ ἐπιστολή μου περιέπεσε εἰς χεῖράς τῆς, ἀπόντος τοῦ ἑραστοῦ τῆς, ὅτι ἠλόγους τὸν Θεὸν, καὶ μ' ὠρρίζει εἰς ὅ, τι εἶχεν ἰερώτερον καὶ ἀκριβέστερον ἅμα, νὰ μὴ ἐκθέσω εἰς κίνδυνον μῆτε τὴν ζωὴν μου, μῆτε τὴν τοῦ συνταγματάρχου, διαβεβαιώσα με, ὅτι δὲν ἤθελεν ἐπιζῆσει εἰς τὸν θάνατον ἐποικουδῆποτε ἡμῶν. Τέλος μὲ παρεκάλε ἐπιμόνως νὰ ἐπιτρέψω αὐτῇ νὰ συνομιλήσωμεν, καὶ μοὶ προσδιώριζε πλησιόχωρόν τινα τόπον, ἔνθα ἤθελεν εὔρεθῆ μετὰ τινος ἐδομαδας. Ἐκεῖ ἐπεθύμει, μοὶ ἔλεγε, νὰ ἐκτεθῆ μόνῃ εἰς τὴν ἀγανάκτησίν μου, ἐπειδὴ τὸ ἀκατανίκητον πάθος τῆς, μ' εἶχε βλάψει καιρίως· πλὴν εἶχε μαγιστην ἀνάγκην νὰ μὲ ἴδῃ, νὰ μοὶ ὁμιλήσῃ, διότι ἄλλως δὲν ἤθελε δυνηθῆ ποτε νὰ εὕρῃ ἀνάπαυσιν. »

Ἐνταῦθα ὁ κόμης ἐσιώπησε πρὸς ὀλίγον. « Κυρία, ἐξηκολούθησε, δὲν ἠδυνάμην βεβαίως νὰ μὴ ἀναγνωρίσω εἰς τοιαύτην ἐπιστολὴν τὸ παράδοξον πάθος μαγιστου. Ἄλλ' ἦν αὕτη τοσοῦτον περιπαθῆς, ὥστε ἐκόπισε τὴν ὀργήν μου, καὶ μετέβαλε τὴν ἀγανάκτησίν μου εἰς λύπην. Ἐπεθύμουν νὰ ἐγνωρίζετε τὴν γυναικῆ ἐκείνην, νὰ τὴν ἠκούετε, ὁμιλοῦσαν. Ὁ ἦχος τῆς μελωδικῆς φωνῆς ἀντήχει εἰς τὰ ὦτά μου· ἅπασαι αἰχάριτες ἐξωγραφούντο εἰς τὴν φαντασίαν μου, ἀναγινώσκοντος τὴν ἐπιστολὴν αὐτῆς. Ποία καρδιά δὲν ἤθελε δυνηθῆ νὰ τὴν συγχωρήσῃ; πλὴν καὶ ποία καρδιά ἐπίσης ἤθελε δυνηθῆ νὰ τὴν στερηθῆ ἄνευ βαθυτάτης λύπης. »

« Ἀπεράσιμα μολοντοῦτο νὰ τῇ ἀποκριθῶ, καὶ νὰ τὴν ἐνθαρρύνω, πλὴν χωρὶς νὰ τὴν ἴδῶ· νὰ τὴν παρακαλέσω νὰ παραλάβῃ ἅπαντα τὰ πράγματά τῆς, τὰ ὁποῖα εἶχον διατάξει, νὰ κρύψωσιν, ἵνα μὴ μὲ λυπώσιν ἐπὶ μᾶλλον, καὶ ν' ἀφήσω αὐτὴν εἰς τὴν διάκρισιν τῆς τύχης τῆς.

« Ἀνεπαισθήτως διηγέρθησαν ἐν ἐμοὶ ἀκούσιοι σκέψεις. Ἐάν ἐπήγαινον. . . Ἐάν τὴν ἔδλεπον. . . ἤθελα τὴν ἀποκτήσει ἐκ νεοῦ, ἔλεγεν ἐνδομύχως ἡ καρδιά μου εἰς τὰς στιγμὰς τοῦ ἔρωτος.

« Ὅχι, ὄχι, δὲν θέλω τὴν θλιψαί πλέον εἰς τὰς ἀγκάλας μου, ἔλεγεν ἡ ἐξυβρισθεῖσα τιμὴ μου, καὶ τοιαύτη τῷ ὄντι ἐγένετο ἡ ἀπόφασίς μου κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν. »

« Ἐν τοσοῦτῳ ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ τὴν ἐπανίδω μὲ διεβίβρωσκε διηνεκῶς ἐνόμιζον, ὅτι διεσκεδάσθη, πλὴν ἀνεγεννάτο, ἐνισχύετο, καὶ μ' ἐλύπει νυκθημερόν· ἀνεμιγνύετο μὲ τὰ δάκρυά μου καὶ καθίστα αὐτὰ πικρότερα. Τέλος πάντων μετὰ τινος ἔκστασι, ἣτις μοὶ παρίστα τὴν ὠραιότατην καὶ εὐγενεστάτην μορφήν τῆς, καὶ ἣτις, ὅτε συνερχόμεν εἰς ἑαυτὸν, μ' ἄρινε καταθλιμμένον, μ' ἐφάνη, ὅτι τὴν ἴδον ὠχρὰν, ἄμορφον, δεομένην, ἐκτείνουσαν πρὸς με τὰς χεῖράς τῆς καὶ ἐκπνέουσαν. . . Δὲν ἠδυνήθη ν' ἀνθάξω εἰς τοιαύτην ἰδέαν, ἣτις κατέπαυσεν ἐν ἀκαραῖ πάσαν ἀγανάκτησιν. Ἀνεχώρησα μόνος καὶ ἀγνωστος διὰ ταχυδρομικῆς ἀμάξης, καὶ διέταξα τὸν ὑπῆρέτην μου νὰ μὲ προσμείνῃ μὲ τοὺς ἵππους εἰς Σ. . . »

« Ἐμαθον, ὅτι τὸ σύνταγμα διευθύνθη πρὸς τὸ Φ. . . καὶ ἔσπευσα θρομαίως νὰ τὸ φθάσω. . . Τέλος πάντων ἦλθον εἰς Β. . . ἔνθα συνητήθημεν εἰς τὸ αὐτὸ ξενοδοχεῖον.

« Ἐπεμψα πάραυτα ἐν γραμματίῳ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ συνταγματάρχου, διατάσων τὸν ὑπῆρέτην νὰ τὸ ἐγχειρίσῃ εἰς τὴν σύντροφόν του, ἐνῷ ἐκεῖνος ἔλειπεν εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν. Ἐβεβαιώθη δὲ περὶ τῆς ἀκριβείας τοῦ ἀπεσταλμένου, καθότι μ' ἔφερον ἀπαντησιν, εἰς τὴν ὅποιαν ἐκείνη μὲ παρεκάλε νὰ παρευρεθῶ περὶ τὸ μεσονύκτιον εἰς τὴν πλησίον πλατεῖαν τοῦ ξενοδοχείου, καὶ νὰ περιμένω ἐκεῖσε ἡσυχάζων.

« Δὲν ἐξῆλθον τῆς οἰκίας μου καθ' ὄλον τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας, φοβούμενος μὴ συναπαντηθῶ που μετὰ τοῦ συνταγματάρχου. Ἡ θεὰ του βεβαίως δὲν ἤθελε μὲ ἀφήσει κύριον ἑαυτοῦ. Ἡ ἰδέα μόνῃ, ὅτι ἦτο τόσον πλησίον μου, συνετάραττε τὸ αἷμά μου εἰς τὰς φλέβας παραδόξως. Ἡ ταραχὴ μου ἦτον ἀκατανόητος. Πόσον μεγάλη μοὶ ἐφάνη ἐκείνη ἡ ἡμέρα! Ἐνόμιζον, ὅτι ποτὲ δὲν θέλω ἰδεῖ τὸ τέραμα τῆς. Τέλος πάντων ἐσφάσεν ἡ νύξ. Ἡ ὥρα προσήγγιζεν, ὁ κώδων μὲ εἰδοποίησεν, ἐξῆλθον τοῦ ξενοδοχείου τρέμων. Ἐλαβα καιρὸν νὰ περιέλθω ὀλίγας στιγμὰς ἀπὸ τὴν μίαν ἄκραν εἰς τὴν ἄλλην τῆς πλατείας. Ἡμῖν τεταραγμένος καὶ περιφοβός, ὡς νὰ ἦμην ἔνοχος. Πλὴν τίτιν τρόπον νὰ σὰς περιγράψω τὸ τί ἠθῆνθη, ὅταν ἴδον τὴν Ἐβρίκειαν ἐξερρομένης ἐκ τινος γειτονικῆς οἰκίας; Δὲν ἦτον ἐνδεδυμένη ἀνδρικά· ἤθελε προσβάλλει τὴν εὐκιοθησίαν μου παρουσιαζομένη εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου, καθ' ὃν τρόπον συνειθίζεν εἰς τοὺς ἄλλους, τὴν εὐχαρίστησα διὰ τὴν προσοχήν τῆς. Τῇ ἔτεινα τὸν βραχίονα, καὶ ὠδήγησα αὐτὴν σιωπηλῶς εἰς τὸν θάλαμόν μου.

« Ἀπαλλάξατέ μοι, κυρία, τῆς διηγῆσεως συνεντεύξεως, τῆς ὅποιας ἡ ἀνάμνησις μοὶ εἶναι θλιβερά. Ἄδεν δύναμαι νὰ καταλάβω πῶς ἦτο δυνατόν νὰ διατηρήσῃ τις φαινομένην ψυχικὴν γαλήνην, πῶς ἐπεστήριξα τὰς δυνάμεις μου, καὶ τέλος πάντων πῶς τὸ αἰσθημα τῆς ἀξιοπερεπείας μου ἠδυνήθη νὰ θέσῃ ὄρον τινὰ εἰς τὴν συγχώρησιν, τὴν ὅποιαν ἡ καρδιά μου ἐχορήγει ἄνευ τινὸς προσυλάξεως.

« Ἐν τοσοῦτῳ, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας μου, ἐπεκαλεῖτο τὴν συγγνώμην μου, καὶ ἀπῆτει τρυφερώτερον αἰσθημα. Μ' ἐξωγράφει πιστῶς τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην, ἣτις τὴν συνέδεε μετ' ἐμοῦ, ἀνεγνωρίζεν ἑαυτὴν καὶ μόνην θλῶς ἔνοχον. Μὲ ἐξώρκει νὰ τὴν συγχωρήσω, καὶ μοὶ ὑπέσχετο ἀρσιωσιν, τὴν ὅποιαν ἡ ἀκαμψία μου δὲν ἤθελε δυνηθῆ νὰ ἐλαττώσῃ.

« Περιφοβός μὲν, μὴ ἀποκαλυφθῆ ὑπὸ τοῦ ἑραστοῦ τῆς, δὲν ἠδύνατο ὁμως ν' ἀποσπασθῆ καὶ ἀπ' ἐμοῦ, ἀνῆκε καὶ τρυφερόν ἀδελφόν τῆς, χωρὶς νὰ ἐπιτύχῃ τὴν πληρῆ καὶ βεβαίαν συγχώρησιν μου.

« Ἡ συνέντευξις αὕτη ὑπῆρξεν ἡ ἀποφασιστικὴ στιγμή τῆς ζωῆς μου. Δὲν δύναμαι νὰ κατανοήσω πῶς ἀντέσχον εἰς τὴν σφοδρότητα τῶν αἰσθημάτων, ἅτινα μ' ἐνεποίησε. Μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ τοιαῦτα ἀναμνήσεις, καθότι ὁτάκις ἀναπολῶ αὐτάς, αἰσθάνομαι παντοτε λυπηρὰς ἐντυπώσεις.

« Ἐνόμισα σπουδαιότερον, νὰ ἐγκαταλείψω τὸν τόπον ἐκεῖνον· μὴ δυνάμενος δὲ νὰ εὕρω ἵππους, ἔσπευσα. ἅμα ἀνέτειλεν ἡ ἡμέρα, νὰ λάβω θέσιν εἰς τὴν ταχυδρομικὴν ἄμαξαν, ὅπου ἡ συνοδεία μου, κυρία, παρεσχεν εἰς τὴν καρδίαν μου παρηγορίαν τινά· αἱ δὲ δεστυχία καὶ τὰ δάκρυά σας διήγηρον τὴν συμπάθειάν μου, ἣτις ἀνέβαλε στιγμιαίως τὸ αἰσθημα τῶν βατάνων μου.

« Ἔστε μοι φίλη, κυρία, τολμῶ νὰ τὸ ἀπαιτήσω παρ'

ὕμῳ μετὰ θάρρους· ἐπιτρέψατέ μοι νὰ καυχθῶ, ὅτι ἡ φιλία μου δὲν θέλει εἶσθαι πάντῃ ἀνωφελὴς εἰς ὑμᾶς, καὶ ἤδη, ὅτε δὲν μ' ἀναμένει πλέον ἡδονή τις, θέλω συναίσθανεσθαι τὴν χαρὰν, τοῦ ὅτι θέλω εἶσθαι ὠφέλιμος ἅμα καὶ ἀναγκαῖος εἰς τὴν φιλίαν σας. Τοῦτο θέλει εἶσθαι ἀναμφέβλως τὸ μέσον τοῦ ν' ἀγαπήσω ἐκ νέου τὸν κόσμον τοῦτον. Ἡ εὐαισθησία τῆς ψυχῆς σας, ἡ ἐνθερμος φιλοστοργία σας μὲ παρέχουσιν ἀφορμὴν νὰ κρίνω περὶ τῆς ἀξίας φιλίας, τὴν ὁποίαν τοσοῦτον διακαῶς ἐπιθυμῶ. Καρδία, τεθλιμμένη ἐκ τῶν δυστυχιῶν, συμμεριζεῖται κάλλιον πάσης ἄλλης τὴν συμπάθειαν τὴν ὁποίαν ἐμπνέει ἡ δυστυχία, καὶ χαίρει μεγάλως, ἐλπίζουσα νὰ γλυκάνῃ τὴν πικρίαν. Ἐπιθυμῶ νὰ ταξιδεύσω ἐπὶ τινα εἶη, νὰ ἐπισκεφθῶ τοὺς σκηνογραφικῶς καὶ τοσοῦτον ἐγκωμιαζομένους τῆς Ἑλβετίας τόπους, νὰ ἴδω τὰς παμμεγέθεις καὶ οὐρανομήκεις κορυφὰς τῶν Ἄλπεων, καὶ τέλος νὰ ἀναπαύσω τὴν φαντασίαν μου περιπλανημένην ἐπὶ τῶν ἀργυρωδῶν καὶ ἡσυχῶν λιμνῶν ἐκείνων τῶν τόπων. Εἶθε ἡ θεά των νὰ διαχύσῃ εἰς τὴν ψυχὴν μου τὴν γαλήνην, τὴν ὁποίαν αὐτὴ ἀπόλεσεν! εἶθε νὰ ἀνακτήσῃ εἰς τὰς εἰρηκτικὰς ἐκείνας κοιλιάδας τὴν ἡρεμίαν, τὴν ὁποίαν δὲν ἐλπίζω νὰ χαρῶ πλέον! Εἶθε τέλος πάντων ν' ἀνέυρω εἰς αὐτὸ τὸ ταξείδιον. Ὅχι τὴν εὐτυχίαν (καθότι τοιαύτη δὲν ὑπάρχει δι' ἐμὲ πλέον), ἀλλὰ τὴν εἰρήνην τοῦλάχιστον καὶ τὴν ἀνάπαυσιν!

« Δὲν θ' ἀναχωρήσω, κυρία, πρὶν ἢ ἐπιτύχω παρ' ὑμῶν ὑπόσχασίν τινα, ἥτις θέλει μοι εἶσθαι πολλὰ προσφιλές. Εἰς τὴν παρούσαν τῶν πραγμάτων κατάστασιν, εἰς τὴν κρίσιμον θέσιν τοῦ τόπου τούτου, ἐνδέχεται νὰ συμβῇ ἀπὸ μίαν εἰς ἄλλην στιγμήν ἀπροσδόκητόν τι συμβᾶν, τὸ ὁποῖον ἡδύνατο νὰ σᾶς ἀναγκάσῃ νὰ ζητήσητε τὴν συνδρομὴν ἑνὸς φίλου. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν διέταξα τὸν τραπεζίτην μου M. N. . . νὰ ἐκπληρώσῃ ἀμέσως τὰς ἀπαιτήσεις, τὰς ὁποίας ἠθέλετε κάμει. Θέλετε ἀρνηθῆ ταύτην εἰς φίλον, κυρία, εἰς νέον φίλον, εἰν' ἀληθὲς, πλὴν εἰς φίλον τίμιον, ὅστις ἐζήτησε παρ' ὑμῶν στιγμιαίως τοιαύτην εὐνοίαν; Παραχωρήσατέ μοι τὴν εὐχαρίστησιν ταύτην, κυρία, σᾶς ὀρκίζομαι, ὅτι ἡ ἀρνήσις σας ἠθέλε διαταράξει τὴν ἐλπίζομένην ἀνάπαυσιν. »

Συγκινημένη ἐκ τῆς εὐγνωμοσύνης ἡ Κλημεντίνα τῷ ὑπεσχέθη νὰ ὤφελθῃ ἐκ τῆς προβλεπτικῆς ἀγαθότητός του, ὁσάκις ἠθέλει εὐρεθῆ, εἰς κρίσιμον περίστασιν, καὶ νὰ διατηρήσῃ πάντοτε γλυκεῖαν τὴν ἀνάμνησιν του.

Ἐπομένως ὠμίλησαν ἐπὶ πολὺ περὶ τῶν οἰκιακῶν ὑποθέσεων. Ἐκεῖνος δὲν ἐγνώριζεν, εἰμὴ ἐν παρόδῳ, τὰς ἐν τῷ ταξείδιῳ λυπηρὰς περιστάσεις. Ἡ δὲ Κλημεντίνα εἰς ἀμοιβὴν τῆς πρὸς αὐτὴν ἐμπιστοσύνης τοῦ εἰσῆλθεν εἰς εἰδικιώτερας λεπτομερείας. Περιέγραψαν αὐτῷ αἰσθηματικῶς τὴν σκληρότητα τῆς τύχης της, καὶ τῆς τοῦ Ἐδμημόνδου, τοσοῦτον σκληρῶς περιφρονηθέντος ὑπὸ τοῦ θεοῦ. Ἀνέγνω τὴν σκληρὰν ἐπιτολήν, ἥτις εἶχε ταπεινώσει αὐτὴν τοσοῦτον, καὶ ἐκμηδενίσει ἀπάσας τὰς ἐλπίδας της.

Αἱ θυγατέρες της εἰσῆλθον τότε εἰς τὸν θάλαμον, καὶ ἐπροσάθουν μετὰ τῆς μητρὸς νὰ καταπέσωσι τὸν κόμητα νὰ συμπρογευματίωσι λιτόν τι πρόγευμα· πλὴν ἐκεῖνος ἐδικαιολογήθη, ὅτι εἶχε διατάξει νὰ ἐτοιμασθῶσι τὰ πάντα διὰ τὴν ἀναχώρησιν, τὴν ἐπιούσαν λίαν πρωΐ. Ὅθεν ἀπεχωρίσθησαν. Τὰ κοράσια ἐλυπήθησαν διὰ τοὺς κινδύνους τοῦ ταξείδιου. Ὁ κόμης προέβλεπε πᾶν ὅ,τι ἡδύνατο ν' ἀνησυχῆσθαι τοὺς

φίλους του ἐν τῇ ἀπουσίᾳ. Ἐκαστος δὲ τούτων ἠύχετο καὶ παρεκάλει τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀμοιβαίαν εὐτυχίαν καὶ παραμυθίαν.

Καθ' ἣν στιγμήν ἐμελλε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ Βερολίνον ἡ Κυρία Δινδοῦ ἀπόλεσε σχεδὸν αἰῶνος τὴν γράϊαν καὶ πιστὴν θεράπειαν, τὴν ὁποίαν μόνον εἶχε διατηρήσει, καὶ τὴν ὁποίαν πάντοτε εἶχε θεωρήσει ὡς φιλὴν εὐλικρινῆ. Ἐκλαυσε πικρῶς δι' αὐτήν, ἡ δὲ παραμονὴ τῆς ἀναχωρήσεώς της ἐστάθη ἐπίσης ἡμέρα θλίψεως εἰς τόπον εὐτυχῆ, ἐνθα εἶχε διέλθει τοσοῦτον καιρὸν εὐτυχῶς.

Τέλος πάντων ἔφθασεν ἄνευ δυστυχημάτων εἰς τὴν νέαν κατοικίαν, ἥτις εἶχε προετοιμασθῆ δι' ἐπιστασίας τοῦ φίλου Βρέμερ.

Τὰ ἐπιπλά της ἦσαν ἀπλᾶ καὶ λίαν εὐάριθμα· πλὴν ἡ μεγίστη καθαριότης τῆς κατοικίας της παρεῖχε τὴν χάριν ἐκεῖνην, ἥτις δὲν συνδοεῖται πάντοτε τὴν πολυτέλειαν καὶ μεγαλοπρέπειαν. Ἐπομένως ἐπέτρεψε τῷ Ἀρρῆγγῳ ν' ἀπέλθῃ, τὸν ὁποῖον μετὰ πολλῶν δακρύων ἀπεχωρίσθη. Ἡ παρουσία τοῦ ἀνθρώπου τούτου συνεμειγνύτο μὲ μυριάς ἰδέας γλυκεῖας ἅμα καὶ λυπηρὰς, καὶ ἀνεπώλει εἰς αὐτοὺς πολλὰς ἀκριβεῖς ἀναμνήσεις! Ἦτον δὲ ὁ τελευταῖος φίλος, τὸν ὁποῖον αὐτὴ ἐστερεῖτο. «θυγατέρες μου, εἶπεν ἡ Κλημεντίνα, πρὸς τὰ κοράσια της παρακαθήμενα περὶ τὴν δύσιν τῆς ἡμέρας, ὑμεῖς, αἵτινες μετὰ τοῦ καλοῦ ἀδελφοῦ μὲ διατηρεῖτε εἰς τὴν ζωὴν, ἀκούσατε τὰς δεήσεις τῆς φιλοστόργου μητρὸς σας· αὐταὶ εἰσὶν ἡ ἐντολὴ τῆς εὐτυχίας, τὴν ὁποίαν μέλω νὰ σᾶς δώσω κατ' αὐτὴν τὴν στιγμήν.

» Μὴ ἀναλογίζεσθε πλέον τὸ παρελθόν, ἀκριβαί μου θυγατέρες, μὴ σκέπτεσθε πλέον περὶ τῆς παρελθούσης εὐδαιμονίας μας· μὴ παραβάλλετε τὰς παρούσας μὲ τὰς παρελθούσας περιστάσεις· ζῆτε εὐτυχεῖς· μὴ μιμνεῖσθε ἐκεῖνους εἰτινες χαιρόνται διὰ καλητέραν τύχην, μὴδὲ φθονεῖτε αὐτούς.

» Δὲν θὰ σᾶς ἀφήσω νὰ στερηθῆτε οὐδενός, ὅ,τι εἶναι ἀναγκαῖον πρὸς διατήρησίν σας. Δύναμαι εἰσεῖτι μὲ φροντίσω περὶ τῆς ἐντίμου ὠφελείας, ἥτις πηγάζει ἐκ τῆς αὐστηρᾶς οἰκονομίας, καὶ τὴν ὁποίαν διατηρεῖ ἡ τάξις καὶ καθαριότης· ἐν ἐνὶ λόγῳ περὶ παντὸς ὅ,τι εἶναι οὐσιῶδες εἰς τὰς ἀληθεῖς ἀνάγκας. Πλὴν ἠθέλω κλαῦσαι πικρῶς ἐξ αἰτίας σας, ἀκριβαί μου θυγατέρες, ἠθέλατε λυπηρὴν κυρίως τὴν φιλόστοργον μητέρα σας, ἐὰν ἡ ματαιοφροσύνη, ἡ ἡ χαμέρπεια ἠθέλον διεγείρει δυσἀρέσκειαν τινα κατὰ τῆς τύχης σας, ἐὰν ἠθέλατε ἀφῆθῃ τυρῶς εἰς τὴν κενοδοξίαν, τοῦ νὰ κάμετε ἐπίδειξιν δι' ἐξωτερικὰ προτερήματα, ἐὰν ἠθέλετε καυχθῆθαι διὰ προσόντα, τὰ ὁποῖα δὲν ὑπάρχουσιν εἰς ὑμᾶς αὐτὰς, καὶ τέλος ἐὰν ὁ συμμῆς ἠθέλε πεφυσίωσει τὸ πνευμά σας ἀπὸ χαμέρπεις μικροπρεπείας, ἢ τὰς ὁποίας ἀνάγκη ν' ἀφίνητε εἰς τοὺς ὑπὸ τῆς τύχης εὐνοουμένους, χωρὶς νὰ φθονῆτε, οὐδὲ νὰ μέμφεσθε αὐτούς. Ἔσεσθε ἀγαθαί, ἀγαθαί ἀκριβαί μου θυγατέρες, ἔσεσθε πάντοτε ἐργατικαί, φιλόπονοι· φροντίσατε οὕτω ν' ἀπατήσητε τὴν τύχην, ἥτις ἀληθῶς δὲν ἀρνεῖται ὑμῖν, εἰμὴ περιττὰ καὶ ὄλους ἀνωφελῆ εἰς τὸ εὖ ζῆν πράγματα. »

Τὰ κοράσια συγκινηθέντα ὑπεσχέθησαν τὰ πάντα, ῥιπτόμενα μὲ τρυφερότερα ὠπαιεύματα περὶ τὸν τράχηλον τῆς μητρὸς, ἥτις τὰ ἐσφιγγεν περιπαθῶς εἰς τὸ στήθος της. Αὕτη εἶχεν ἀποφασίσει νὰ τ' ἀναβρέψῃ ἡ ἰδία, καὶ νὰ ἦναι ἡ μόνη των ὁδηγός· ἡ ἀνατροφή,

τὴν ἑποίαν αὐτὴ εἶχε νὰ λάβει, παρῆεν αὐτοῖς ἀπάσι τὰς εὐκολίας καὶ μεγάλην ὠφέλειαν προσεῖχε δὲ νὰ ἐκπληρώσῃ μετὰ προσοχῆς τὰ καθήκοντα ταῦτα καὶ τὰς φροντίδας, τῶν ὁποίων μία καλὴ μήτηρ μόνη εἶναι κατάλληλος. Ἡ πρωτίστη ἀρχὴ τῆς ἡο νὰ προσηλώσῃ πρώτως τὰς νέας καρδίας τῶν εἰς τὴν θρησκείαν, νὰ ἐμπνεύσῃ τὴν ἀγάπην, τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν δημιουργὸν τῶν ἀπάντων, τὸν ἔφορον τῆς τύχης μας. Αὐτὴ ἐγνώριζε παντὸς ἄλλου καλῆτερον, ὅτι μία γυνὴ δὲν δύναται νὰ ἴηαι εὐτυχῆς, οὐδὲ τὴν οἰκογενεῖάν της νὰ εὐτυχήσῃ ἄνευ θρησκείας, καὶ ἡτο πεπεισμένη, ὅτι ἡ θρησκεία, ἥτις πρέπει νὰ ἴηαι ἀντικείμενον τῆς δε ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, δύναται μόνη νὰ ἐκκαθαρίσῃ τὴν ἀκαθάρτην ὁδὸν τοῦ βίου, ἀνοψοῦσα τὸ λογικὸν ὑπεράνω τῶν ἀνθρωπίνων χαμπεριῶν. Μία γυνὴ, ἥτις ἐπιθυμεῖ ἐνθέρμως κενοδοξίαν, δὲν δύναται νὰ ἴηαι τῷ ὅτι, εἰμὴ ἡ πλέον ἀξιολύπητος τῶν ἀνθρώπων· αἱ σκέψεις τῆς στηρίζονται ἐπὶ ἀρχῶν ἐσφαλμένων, δὲν δύναται νὰ γνωρίζῃ μήτε τὰ καθήκοντά της, μήτε τὰς ἀρετὰς της, σιερεῖται δὲ λων τῶν ἐλατηρίων, ἅτινα τῆς ἐφελεύουσιν πρὸς αὐτὰ, καὶ, ἀφοῦ ἅπαξ ἀπατηθῇ καὶ ἐπιπλανηθῇ ἐν τῷ βίῳ, ἀφικνεῖται τυφλῶς πρὸς τὸν θάνατον, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ ἀπελπισία θέλει εἰσθαί τὸ καταφυγόν της.

Μὲ πόσην σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν ἡ καλὴ αὐτὴ μήτηρ ἐνηχολεῖτο νὰ προσπίσῃ τὰ τέκνα της κατὰ τοσούτων τρομερῶν σκοπέλων; καὶ τῷ ὄντι κατώρθωσε νὰ ἐνσπείρῃ εἰς τὰς τρυφερὰς καρδίας των πεπορθῆσιν νὰ ἐνεξάλειπτον. Αὐτὴ ἐγνώριζε πολλὸ καλῶς, ὅτι καὶ ἡ σοφωτέρα ἀνατροφή δύναται νὰ εἶχῃ τῶς σκοπέλους της· Συνειθισμένοι ἀποκλειστικῶς νὰ ζῶσι καὶ νὰ ἐργάζωνται μετ' αὐτῆς, διὰ τῆς ἡδονικῆς συντροφίας καὶ συμπαθείας, αἱ θυγατέρες αὐτῆς εἶχον σχηματίσει εἰς τὰς ιδέας των εἰδὸς τι σταθερότητος, ἥτις δυσκόλως διὰ τοῦ καιροῦ καὶ τῶν περιστάσεων μεταβαλλετο. Δὲν ἐγνώριζον νὰ ἐκτιμῶσι τὰς ιδέας τῶν συντρόφων των, ἐπροσπάρουν ὀλαὶ δυνάμεις νὰ τὰς προσελκύωσιν εἰς τὰς δοξασίας των, ἀντὶ νὰ ἐνδιῶσιν εἰς τὰς ὁρέξεις ἐκεῖνων.

Ἡ Κλημεντίνα κατενόησεν, ὅτι ἔπρεπε νηπιῶθεν νὰ διδάξῃ αὐτὰς νὰ συζῶσι μετὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ νὰ ἐνσπείρῃ τὰ σπέρματα τῶν κοινωνικῶν ἀρετῶν· διὸ ἔπειπεν αὐτὰς ἐπὶ τινὰς ὥρας τῆς ἡμέρας εἰς τι θερμοδιδασκαλεῖον, ἔνθα ἡ πείρα ἡδύνατο νὰ τὰς διδάξῃ, ὅτι δὲν θύναται τις νὰ ζῆσῃ, εἰμὴ δι' ἀμοιβαίης συμπαθείας ἅμα καὶ καλῶν πράξεων. Ν' ἀγαπῶσι τὸ καλὸν, ν' ἀνέχωνται τὸ κακὸν, νὰ οἰκτείρωσι τὸν ἀδύνατον, νὰ συλλυπῶνται τὸν γελοῖον δίχως νὰ μιμῶνται αὐτὸν. ταῦτα ἦσαν αἱ μόναι παραίνετικαὶ ἐπιτολαί, τὰς ὁποίας ἐνετέλλετο αὐταῖς. Τοῦτο δ' ἐγίνετο εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὥστε τὰ εὐτυχῆ κοράσια συνωκείοντο ἐν τῇ νεανικῇ των ἡλικίᾳ μετὰ τὰς ἀρετὰς, αἵτινες ἀποτελοῦσιν ἀληθῶς τὴν εὐτυχίαν ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Ἡ Κλημεντίνα ἀπέχευε πολλὸ τοῦ νὰ συλλάβῃ τὴν ιδέαν, ὅτι εἰς μίαν πόλιν ἀγνωστον ἡδύνατο νὰ ἴηαι τὸ ἀντικείμενον τῶν σκέψεων καὶ ἐρευνῶν τῶν ἄλλων· ἐκεῖνη, ἥτις ζῆν βίον μονήρη, ἥτις ἀπέρευγεν ἀπάσας τὰς ἡδονὰς, τὰς ὁποίας καὶ εἰς τὰς εὐτυχεῖς ἡμέρας τῆς ζωῆς της πολλὰ ὀλίγον ἀγάπησεν! Ἐκεῖνη, ἥτις δὲν ἐζήτηε τὴν εὐτυχίαν της, εἰμὴ ἐν τῇ ἐρημίᾳ, καὶ δὲν ἐγλόκαινε τὰς θλίψεις της, εἰμὴ διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῶν καθηκόντων, ἡδύνατο ποτε νὰ σκεφθῇ, ὅτι ἤθελεν εἰσθαί τὸ ἀντικείμενον τῆς περιεργείας τῶν ἀ-

διαφόρων; Καὶ ὁμως ἡ διαγωγή της ἐπεκρίνετο ὑπὸ μυρίων ἀναιδῶν ἀνθρώπων· τὰ ἐλάχιστα ἐξοδὰ της ἐζητάζοντο· ἐζήτουσαν νὰ μάθωσι πόσα ἦσαν τὰ εἰσοδήματα της, ἤθελον νὰ ἐξεύρωσιν, ἐὰν εἶχεν. . . ἐὰν ὠφελε. . . καὶ αὐτὴ ἡ περιέργεια, τὴν ὁποῖαν ὁ ἀγαθὸς ἱερεὺς εἶχε προῖδη, συνέθη εἰς τὴν ἰδίαν Κλημεντίνα. Αἱ μόναι φίλαι τῆς Κλημεντίνας ἦσαν δύο ἀξίεραστοὶ θυγατέρες μιᾶς γραιάς, ἐμπόρου τῆς γειτονίας, γυναικὸς αὐστηροτάτων ἠθῶν καὶ ὀρθοτάτης κρίσεως. Ἡ Κλημεντίνα καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς ἠγάπων τὰς δύο ταύτας νεάνιδας ὡς ἀδελφὰς, καὶ συνέζων ἐν μεγίστῃ οἰκειότητι. Αὐταὶ εἶχον μεμακρυσμένην τινὰ σχέσιν μετὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ συμβούλου Βρέμερ, ὑπανδρευθείσης, ὡς προεῖρηται, μετὰ τινος δικαστικοῦ ὑπαλλήλου τῆς πόλεως ἐκεῖνης. Οὗτος ἦτον καθ' ὑπερβολὴν μικρὸς, ὁ δὲ χαρακτήρ του δὲν ἡδύνατο νὰ συμφωνήσῃ μετὰ τὸν ἦτιον τῆς Κλημεντίνας τρόπον.

Εἰς ἄλλην περίπτωσιν ὁ Δήμαρχος πληροφορηθεὶς παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ του περὶ τῶν προτερημάτων τῆς Κλημεντίνας, προέτρεπεν αὐτὴν νὰ συστήσῃ σχολεῖον πρὸς διδασκαλίαν γλωσσῶν· ὑπελόγιζε τὰ κέρδη, τὰ ὁποῖα ἡδύνατο νὰ παράξῃ ἐν τοιοῦτον κατάστημα, ἐπολιπλασιαζὸν αὐτὰ, καὶ τέλος πάντων τὴν ἐμέμερτο διότι δὲν ἤξευρε νὰ ὠφελήσῃ ἐξ αὐτῶν.

Εἰς πᾶσαν ἐπίσκεψιν τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ἐπανελαμβάνετο, καὶ ἐξεφράζετο μετὰ τρόπον τοσοῦτον σκληρόν, ὑποστηριζόμενον ὑπὸ τοσοῦτων ἐλατηρίων καὶ πικρῶν ἐπιπλήξεων, ὥστε τὸ ἀνθρωπάριον αὐτὸ κατέστη τέλος πάντων καθόλου ἀνυπόφορον τῇ Κλημεντίνα. Αἱ θυγατέρες της ἐδοκίμαζον ἐπίσης ἐπὶ τῶν συντρόφων των μεγάλην προσβολὴν. Ἡ Κλημεντίνα ἀπεκρίνετο εἰς τὰ παράνομα των μετρυφερὰς παραινέσεις, περὶ ὑπομονῆς καὶ πραότητος, καὶ προέτρεπεν αὐτὰς νὰ ἴηαι ἐπιεικεῖς διὰ τὰ σφάλματα, τὰς προλήψεις καὶ τὴν ἀδυναμίαν.

« Ἀς ἀναδειχθῶμεν ἄξιαι τῆς καταγωγῆς μας, φίλατά μου κοράσια, μεταχειριζόμεναι τὰ προτερήματα τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῆς καλῆς καρδίας. » καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐνεθάρρυνε τὴν γενναϊότητά της, ζητοῦσα νὰ τὴν ἐμπνεύσῃ εἰς τὰς θυγατέρας της.

Μέχρις ἐκεῖνου ἐλάμβανε πάντοτε παραμυθιτικὰς παρὰ τοῦ Ἐδεμόνδου εἰδήσεις. Οὗτος τῆς ἔγραφε συνεχῶς ὀλίγον ὕστερον μετὰ τὴν σκληρὰν καταφρόνησιν, τοῦ θεῖου εἰδοποίησεν αὐτὴν, ὅτι ἀγνωστὸς τις ἀνθρώπος τὸν ἐχαροποίησεν διαβεβαιῶν αὐτὸν ἐπανειλημμένως· διὰ μικρὸν τι εἰσόδημα, τὸ ὁποῖον τῷ ἐχρησίμευεν ὡς συνδρομὴ διὰ νὰ διέλθῃ τὸν χειμῶνα. Ἡ βραδύτης τοῦ ταχυδρόμου, αἱ δυσάρεστοὶ εἰδήσεις ἐλάμβανον, ὥστε ἡ εὐαρίθμος οἰκογένεια νὰ δοκιμάσῃ ἐκλαλᾶς ἀνητυχίαν καὶ σνενοχωρίαν. Ὁ Ἐδεμόνδος ἠθῆνθητε βαρέως, ἡ ἀδύνατος ἐξῆς του δὲν ἡδύνηθη νὰ ὑποφέρῃ ὡς παραχειμάδιον τραχεῖν πεδιάδα καὶ εὐτελεῖς οἰκοδομὰς. Μόλις ἡ Κλημεντίνα ἐθεβαιώθη, ὅτι αὐτὸς ἐπέβη, νέα θλίψις προσετέθη ἵνα πικραίνῃ τὴν πτωχὴν μητέρα. Τὸ σύνταγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπῆρτε, ὑπέπεσεν εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ Βασιλέως, ὥστε ἠλλαξεν ἀποσπτερηθῆν ὄλων τῶν εἰς αὐτὸ ἀποδομιμένων πρότερον τιμῶν καὶ ἀποδοχῶν. Ὁ Ἐδεμόνδος ἠθῆνθη μετὰ τὴν μεγάλην ἑλπίσιν τῆς καρδίας του ἀτιμίαν, τὴν ὁποῖαν συνειμερίετο χωρὶς νὰ ἴηαι ἄξιος αὐτῆς, ἡ δὲ Κλημεντίνα ἐν τῇ λύπῃ της, ἐθεώρησε τὴν νέαν ταύτην δυστυχίαν, ὡς ἀνεῖδος ἀντανακλώμενον ἐπ' ὀλης τῆς οἰκογενείας.

Ἐν τούτοις μετὰ ἕνα μῆνα τὸ αὐτὸ σύνταγμα δοξαζέσθαι εἰς τὴν μάχην τοῦ Λίγνιτο ἀντικατέστη καὶ προσεκλήσατο ἐκ νέου ἀπάσαι τὰς ἀπαιτούμενας τιμὰς, ὁ δὲ Ἐδεμόνδος μ' ἀνέκφραστον χαρὰν ἔσπευσε νὰ ἐξοικειώσῃ τὴν μητέρα του περὶ προδιβασμοῦ, τὸν ὁποῖον συγχρόνως ἐπέτυχε. Προσέθετε πρὸς τούτους, ὅτι ἀνώμαλός τις (ὁ ἴδιος ἀναμφιβόλως) εἶχε πληρώσει αὐτῶν γενναίως τὴν ἀναγκαίαν προκαταβολὴν διὰ τὰ ἔξοδα τῆς ἀποσκευῆς ἀναλόγως τοῦ νέου βαθμοῦ του· ἡ δὲ Κλημεντίνα ἐνόμιζεν, ὅτι δὲν ἀπατάται, ἀποδίδουσα εἰς τὸν κόμητα τοιαύτας μεγαλοδωρίας.

Καθυσχυάσατο ὁπωσοῦν ἡ Κλημεντίνα ἡγάρισε νὰ γεύεται τῆς ἡσύχου εὐτυχίας, τὴν ὁποίαν εὗρισκεν ἐντὸς τῆς οἰκογενείας· ἔχειρε μὲ τὴν μεγαλύτεραν εὐχαρίστησιν της διὰ τὴν πρόδον τῶν θυγατέρων της. Τὸ πνευμάτιον ἐπροικίζετο διηλεκτικῶς ἀπὸ πολυειδῆς καὶ ἐμμένουσας γνώσεις, ἡ δὲ εἰς ἅπαντα τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα ἠνευγμένη καρδιά των ἀπῆλαυε, μὲ τὴν παραφορὰν τῆς ζωῆς καὶ αἰσθηματικῆς νεότητος, τῶν καθαρῶν καὶ ἀπλῶν ἡδονῶν, τὰς ὁποίας μία μήτηρ ἀγγίχουσι ἤξευρε νὰ προετοιμάξῃ αὐτὴ τὰς ἀντιμειβεν εἰς τὴν μοναχίαν διὰ τὴν στέρησιν τῶν διασκεδάσεων καὶ ἡδονῶν, τῶν ὁποίων περὶ πολλοὺ ποιοῦνται εἰ ἀνθρώποι, καὶ αἱ ὁποῖαι ἀποκτινῶνται τόσον ἀκριβᾶ.

Εὐάρεστός τις ἀνάγκωσι μετὰ αὐτῶν καὶ τῶν γειτόνων, ὀλίγη μουσικὴ, ἀπλοῦν τι παιγνίδιον διήρει καὶ συνέτεμνε τὰς ἐσπέρας. Ἡ Κλημεντίνα ἐπανηγύριζεν ἀλληλοδιαδόχως τὰς ἡμέρας τῶν γενεθλίων ἐκάστου ἀτόμου τῆς οἰκογενείας, ἡ τῷ Ἐδεμόνδου, καὶ τοῦ ἀπόντος, δὲν παρημελεῖτο. Εἶχεν ἐκλεξείη ἐπίσης εἰς πάσαν ὥραν τοῦ ἔτους ἄλληλῃ τινὰ πανήγυριν, προσδωρισμένην εἰς ἀμοιβαῖα δῶρα, τὰ ὁποῖα ἐγίνοντο ἀντικείμενον φροντίδων καὶ ἡδονικῶν κόπων· αὐταὶ δὲ αἱ ἀθῶναι ἡδοναὶ ἐνεψύχωνον τὴν ἐνεργητικότητά των, καὶ διήρουν τὸν καιρὸν εἰς ἐλπίδος καὶ χαρᾶς περιόδους. Καθαρὰ καὶ θεληματικὴ ἀπλότης, ἣς τόσον ἐπωφελεῖς κατεῖχε θέσιν τῶν θορυβωδῶν καὶ ἀνωφελῶν διασκεδάσεων τοῦ κόσμου! Πλὴν τοιαύτῃ ἡσύχου εὐτυχία δὲν ἔμελλε νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ πολὺ, τοσοῦτον γλυκεῖας ἀπολαύσεις ἔμελλε νὰ στερηθῆ ἡ Κλημεντίνα, ἡ δὲ σταθερότης αὐτῆς ἔμελλε νὰ δώσῃ τὴν τελευταίαν ἀπὸ κειραν τῆς ὑπομονῆς.

Αἴφνης εἰδοποιήθη παρὰ τοῦ φίλου της Βρέμερ περὶ τῆς ἀπώλειας μικροῦ τινος κεφαλαίου, τὸ ὁποῖον αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶχε θέσει εἰς τὴν ἀσφαλεστέραν καὶ ἀξιόπιστοτέραν οἰκίαν. Ἀπροσδόκητα συμβεβηκότα, δυστυχίαι προσελθοῦσαι ἕνεκα τοῦ πολέμου, λεηλασίαι, φόροι ὑπέρογκοι, ἠνάγκασαν τὸν τραπεζίτην ν' ἀναβάλῃ τὰς πληρωμὰς, καὶ ν' ἀποσυρθῆ ἐπὶ τινὰ καιρὸν. Ὁ ἀξιότιμος Βρέμερ ὑπέσχετο νὰ μὴ φεισθῆ οὐδενὸς μέσου δυνατοῦ διὰ νὰ σώσῃ τοῦλάχιστον τὸ περίσσευμα ἐκείνου τοῦ ναυαγίου, πλὴν εἰς μάτην, καθὸς ἡ ἀπώλεια ἐστάθη ἐντελής.

Ἡθελον εἶσθαι ταῦτα ἱκανά, ἤθελεν εἶσθαι ποτὲ δυνατὸν νὰ περιγράψῃ τις τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ τρόμου, ὅστις κατασπάραιτε τὴν καρδίαν τῆς Κλημεντίνας εἰς τοιοῦτον ἀκατανόητον τρόπον; Νὰ χάσῃ εἰς μίαν στιγμὴν τὴν τελευταίαν, τὴν μόνην συνδρομὴν της; νὰ ἴδῃ ματαιουμένην τὴν μόνην της ἐλπίδα καὶ μετ' αὐτῆς τὴν εὐτυχίαν, τὴν παροῦσαν καὶ τὴν μέλλουσαν ἀνάπαυσιν! Ἀναμφιβόλως αἱ πρώται στιγμαὶ ἐστάθησαν τόσον λυπηραὶ, ὥστε αὐτὴ ἐπλημμύρισε τὸ προσκαίφαλλον μὲ τὰ δάκρυά της. Ἡ νεανίς Ἀνέζα εἶχε συμ-

μερισθῆ μετ' εὐαισθησίας τὴν θλίψιν, τῆς ὁποίας ἡ γνῶσις ἐντελῶς τὴν αἰτίαν, πλὴν ἡ ἀφροντίς τῆς ἡλικίας της κουφότης εἶχε μολοντούτο μεταβάλλει τὴν πρώτην ἐκείνην ἐντύπωσιν, καὶ τὰ εὐτυχεῖ κοράσια ἐκοιμῶντο ἡρέμα εἰς τὸ πλάγιον τῆς μητρὸς θρηνηούσης ἐπ' αὐτῶν. « Πανάγαθε Θεέ, εἶπεν ἡ Κλημεντίνα, ἐνίσχυσον με νὰ ὑποφέρω τὴν νέαν ταύτην δυστυχίαν, καὶ δός μοι φρόνησιν ν' ἀνακουφίσω αὐτή. » Ἡ βραχεῖα αὐτῆ, πλὴν ἐνθερμος δέησις, συνωδεύθη πάραυτα ὑπὸ νέου θάρρους.

Τὴν ἐπιούσαν πρωίαν ἠγέρθη μᾶλλον εὐδιάθετος, ἐθεώρησε τὴν θέσιν της ὑπὸ νέαν ἐποψίν, ἐσυνειθίσεν ἐν τῇ παρουσίᾳ καταστάσει, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐλαττώσῃ τὴν φρίκην της διὰ τῆς σταθερότητος καὶ τοῦ κόπου. Ἀπεφάσισε νὰ προσηλωθῆ γενναίως εἰς πᾶν τὸ ὠφέλιμον, καὶ νὰ ἐνασχοληθῆ προσεκτικώτερον παράποτε εἰς τὰ καθέκαστα τῆς οἰκονομίας. Προσέλαβε ἀντὶ θεραπείας βοηθῶν τινα μόνον διὰ τὴν ἐξωτερικὴν ὑπηρεσίαν, ἐνῶ αὐτὴ μετὰ τῶν θυγατέρων της ἐφρόντιζον περὶ τῶν ἐσωτερικῶν. Τοιαῦται ἐνασχολήσεις ἐφάνησαν ἀναμφιβόλως εἰς αὐτὰς καὶ ἀρχὰς ἐπίπονοι, πλὴν ὁ ὀρθὸς λόγος καὶ ἡ ἔξις διευκολύνουσι τέλος πάντων πᾶν ὅ,τι ἡ δυνάστις ἀνάγκη κελεύει. Καὶ ὁμως ἅπανσαι αὗται αἱ ἐλαττώσεις δὲν ἡδύναντο νὰ ἐπαρκεῖσιν εἰς τὰς πραγματικὰς καὶ ἀναποφεύκτους ἀνάγκας. Ὁ πόλεμος ἐξηκολούθει πεισματωδῶς, ἡ σιτοδία γῆ-ξενεν, ἦτον ἀνάγκη νὰ διπλασιάσῃ τὰς ἐλαττώσεις. « Ἄς ἐργαζώμεθα » ἔλεγεν ἡ Κλημεντίνα, καὶ ἐζήτησεν τὴν ὠφελιμώτεραν ἐργασίαν, ὅτε ἡ ἐπιστολὴ τοῦ θεοῦ της περιῆλε τυχαιῶς εἰς χεῖράς της, ἣτις ἐστάθη δι' αὐτὴν ἀκτίς φωτός. « Ἡ θεὸς πρόνοια, εἶπεν, μοὶ ἐγένετο τυχαίως ἡ πηγὴ τῆς εὐτυχίας μου; Ναί, εἶμαι εἰς κατάστασιν ἀκόμα ν' ἀναδεχθῶ τοιοῦτον ἀγῶνα· εἰς τὸ χεῖλος τοῦ κρηνοῦ πάντων πρέπει νὰ πειρώμεθα πρὸς σωτηρίαν. Ὁ δυστυχῆς, ὅστις πνίγεται, δράσει μὲ ὀρμὴν ἐμπλεῖας ἐλπίδων καὶ τὸν σμικροτάτον θάμνον διὰ νὰ σωθῆ. »

Εἰς τὴν πρώτην ὀρμὴν της ἔγραψε πρὸς τὸν κύριον Γουερστὸρφ, τὸν ἐκ νηπιότητος φίλον της, ὅστις μετὰ τὴν εὐτυχεῖ ἐργασίαν του ἀφιέρωνε τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας εἰς τὰς μουσὰς. Τὸν εἰδοποίησε περὶ τῆς ἀθλιας τύχης της, τῷ ἐνεπιστεύθη τὰ σχέδιά της, καὶ ἐζήτησε πρὸ αὐτοῦ συμβουλὰς, τὰς ὁποίας ἀμέσως ἔλαβεν. (Ἀκολουθεῖ.)

Ἡ ΧΡΥΣΗΙΣ.

ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ.

« Βῦδαίμονες, οἷσι κακῶν ἄγεστος αἰὼν ». ΣΟΦΟΚΛΗΣ.

Α.

Δὲν πνέουσι πλέον οἱ χρυεοὶ καὶ θελλώδεις ἀνεμοὶ τοῦ χειμῶνος. Ἐπαυσαν οἱ ὄμβροί καὶ μόνον εἰς τὰς κορυφὰς τοῦ Κυθαιρώνος καὶ τοῦ Πεντελικοῦ λευκάζουσιν αἱ χιόνες. Ἐμειδίασεν ἡ μυρτίπουσ καὶ ζωηφόρος ἀνοιξίς, καὶ μειδιώτης αὐτῆς, ἰλαρῶ-